

Vergaderjaar 2022–2023

30 573

Migratiebeleid

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 193

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN
VEILIGHEID**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 oktober 2022

Bij het commissiedebat «Vreemdelingen- en asielbeleid» van 19 oktober jl. ontstond de situatie dat er beperkt tijd was voor mijn beantwoording van de door de commissie gestelde vragen. De commissie besloot daarop mij te vragen om – in aanvulling op mijn mondelinge beantwoording – de onderwerpen die door tijdgebrek niet mondeling aan de orde zijn gekomen, schriftelijk te beantwoorden. Hieronder treft u die beantwoording aan. Gelet op de gewenste snelheid (zodat uw Kamer nog tijdig voor de start van de tweede termijn van deze beantwoording kennis kan nemen) betreft dit de beantwoording zoals deze tijdens het debat reeds opgesteld en beschikbaar was.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg

Oekraïne

Lid/Partij: Podt (D66)

Vraag: Is het stickeren door de IND voor Oekraïense ontheemden inmiddels alweer opgestart?

Op 12 oktober is de IND weer gestart met stickeren. De verwachting is dat alle ontheemden die op dit moment in de BRP staan ingeschreven voor 31 oktober een sticker kunnen ontvangen. Voor ontheemden die na 31 oktober naar Nederland komen, blijft het mogelijk om na BRP-inschrijving een sticker op te halen bij de IND.

Lid/Partij: Podt/D66

Vraag: Kan de SJ&V zorgen dat de stickers die reeds zijn uitgereikt geldig zijn tot maart 2024?

Met de verlenging van de richtlijn tot 4 maart 2024 kunnen ontheemden ook in 2023 werken. En hebben ze dus een bewijs van verblijf nodig. De huidige sticker heeft een geldigheidsdatum tot 4 maart 2023. Op dit moment wordt onderzocht op welke wijze de stickers het eenvoudigst verlengd kunnen worden na 4 maart 2023. Ik verwacht hier voor eind van het jaar meer duidelijkheid over.

Lid/Partij: Piri (PVDA) & Kuzu (Denk)

Vraag: Is Nederland voorbereid op nog hogere instroom van Oekraïners (nu 96% bezetting)? Wordt er rekening gehouden met een verdere escalatie van de oorlog en hogere instroom uit Oekraïne? En worden er scenario's gemaakt?

Er is een opschalingsmodel dat aan de hand van bezettingspercentages en prognoses een aantal stappen kent om extra (grote) toestroom van ontheemden te kunnen opvangen. Dit opschalingsmodel onderscheidt juridische en operationele stappen. Onder het vigerende staatsnoodrecht is er de mogelijkheid aanwijzingen te geven aan burgemeesters en als ultimatum remedium kan overgegaan worden tot vordering van locaties. De eerste stappen behelzen:

- 1) het uitbreiden van de crisisnoodopvang en het langer laten verblijven van ontheemden in de crisisnoodopvang;
- 2) de beschikbare capaciteit in de noodopvang beter benutten en
- 3) de particuliere opvang beter inzetten.

Lid/Partij: Kuzu (Denk)

Vraag: Hebben wij in de afgelopen periode gezien dat er een Oekraïner moest buiten slapen? Hoeveel Oekraïners hebben buiten geslapen?

Sinds het begin van de oorlog zijn alle Oekraïners met behulp van gemeenten, Veiligheidsregio's, NGO's en particulieren opgevangen.

Landenbeleid

Lid/Partij: Podt/van Dijk (D66/SP)

Vraag: Kan de SJ&V er op toezien dat het landenbeleid Iran up-to-date is? En kan er in de tussentijd een besluit- en vertrekmoratorium voor Iran worden ingesteld?

Ik houd de ontwikkelingen in Iran nauwlettend in de gaten. Zoals u weet heb ik op 29 augustus jl. uw Kamer geïnformeerd over het landgebonden beleid voor Iran. Daarin is reeds bepaald dat personen die actief zijn op het gebied van mensenrechten in het algemeen of vrouwenrechten in het bijzonder, daarbij kritisch zijn tegenover de autoriteiten en als gevolg

daarvan in de negatieve aandacht kunnen komen te staan van de Iraanse autoriteiten, als risicogroep aangemerkt worden. Op dit moment wordt daarmee de benodigde graad van bescherming aan deze groep geboden. Dit houdt echter niet in dat per definitie alle aanvragen van vrouwen worden ingewilligd. Dit blijft een individuele beoordeling. Indien de protesten en de situatie zich verder ontwikkelen zal bezien worden of er een verdergaande mate van bescherming of een maatregel zoals bijvoorbeeld een besluit en vertrekmoratorium vereist is. Op basis van de momenteel beschikbare informatie zie ik daar echter geen aanleiding toe.

Lid/Partij: Podt (D66)

Vraag: Ik zie dat transgenders uit Iran niet worden aangemerkt als risicogroep, hoe kan dit?

In eerdere brieven van mijn ambtsvoorganger aan uw Kamer is reeds uitgebreid aangegeven waarom transgenders niet als risicogroep in het beleid zijn opgenomen. Ook uit het meest recente ambtsbericht is gebleken dat de situatie van transgenders verschilt ten opzichte van de situatie voor LHB's. Het ambtsbericht vermeldt dat de situatie van transgenders verschilt van LHB's en minder precair is. Dit komt vanwege het feit dat transgenders wettelijk erkend zijn en zij zich vrijer kunnen bewegen in de Iraanse samenleving. Geslachtswijziging van zowel mannen als vrouwen is mogelijk in Iran en na de geslachtswijziging mogen transgenders op basis van hun nieuwe geslacht trouwen en kunnen zij een nieuw geboorteboekje, identiteitskaart en paspoort krijgen. Desalniettemin is de situatie voor sommige transgenders inderdaad zorgwekkend. Er zijn signalen dat in sommige gevallen geslachtswijzigingen plaats vinden onder zware druk of zelfs dwang in gevallen waar sprake is van homoseksualiteit. Desondanks meldt het ambtsbericht dat veel transgenders in grote steden over het algemeen hun weg weten te vinden. Ook zijn er in sommige grote steden in Iran enkele ngo's die zich voor de rechten van transgenders inzetten. Er is dan ook geen aanleiding geweest om transgenders als risicogroep aan te merken in het landenbeleid.

Uiteraard wordt er echter altijd individueel beoordeeld of een transpersoon uit Iran recht heeft op internationale bescherming. Ik houd de situatie van transgenders echter continu in de gaten en bij de informatieuitvraag voor het volgende ambtsbericht zal de Minister van Buitenlandse Zaken worden gevraagd om, indien mogelijk, nog nadrukkelijker in te gaan op de positie van transgenders.

Lid/Partij: Brekelmans/VVD

Vraag: Blijft u generiek asielzoekers uit Syrië opnemen? Of zit hier een verandering in ivm veranderde veiligheidssituatie?

Hoewel de veiligheidssituatie in Syrië verandert, is het risico dat vanuit de repressieve autoriteiten volgt nog altijd zeer ernstig. De IND neemt daarom aan dat alle vreemdelingen uit Syrië die vanuit het buitenland terugkeren, bij of na inreis een reëel risico lopen op ernstige schade. Dat geldt niet voor personen van wie al is gebleken dat zij die vrees niet lopen, bijvoorbeeld na een eerdere terugreis. De informatie die nu uit het ambtsbericht volgt, geeft daarnaast wel aanleiding om extra aandacht te hebben voor individuele vervolgingsgronden. In de praktijk zullen Syriërs die bijvoorbeeld aannemelijk hebben gemaakt op basis van een politieke overtuiging of het behoren tot een sociale groep vervolgd te worden, zo voor een vergunning op a-gronden in aanmerking komen.

Grenzen

Lid/Partij: van Dijk (SP)

Vraag: Reactie op het OLAF rapport over Frontex

De conclusies uit het OLAF rapport zijn zorgelijk. Dit rapport, dat een onderzoek is naar integriteitsschendingen van drie bestuurders bij Frontex in de periode 2020 tot 2021, is niet het eerste rapport over misstanden bij Frontex. Naast de conclusies over het vorige leiderschap werd in de eerdere rapporten tevens geconcludeerd dat het Agentschap onvoldoende heeft gedaan met meldingen van vermoedens van mensenrechtenschendingen. Kortom er waren serieuze tekortkomingen in de klacht- en rapportagemechanismen binnen Frontex. Het OLAF-rapport bevestigt die eerdere conclusies. Ik ondersteun dan ook dat de uitvoerend directeur n.a.v. dit rapport is opgestapt. Daarnaast zijn sinds de kritische rapporten, al enkele grote verbeterlagen gemaakt binnen Frontex. Ook binnen het bureau van de grondrechtenfunctionaris. Desalniettemin ligt er, zoals vaker aangegeven, een grote uitdaging bij Frontex om de interne cultuur te verbeteren en fundamentele rechten te waarborgen.

Overig

Lid/Partij: Bisschops (SGP)

Vraag: Kan de SJ&V met een reactie komen op een recente uitspraak van de RvS over geloofsgroei en kan hij daarmee ook meenemen hoe verklaringen van derden (experts) zwaarder worden meegenomen?

Uiteraard heb ik kennisgenomen van de uitspraak. De IND is momenteel aan het bezien op welke wijze de werkinstructie als gevolg hiervan aangepast moet worden.

Ten aanzien het betrekken van externe expertise bij de beoordeling van aanvragen van bekeerlingen geldt dat dit onderdeel uitmaakt van het coalitieakkoord (bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77). Ik zal u over de uitwerking van deze maatregel per brief informeren voor de begrotingsbehandeling. Indien mogelijk zal ik uw Kamer daarbij ook informeren over de opvolging van de Afdelingsuitspraak.

Lid/Partij: Peters (CDA)

Vraag: In veel landen is voldoende AMV opvang, betekent dat, dat AMV uit deze landen nooit een status zouden kunnen krijgen?

Nee, ook bij een amv die een asielverzoek (verzoek om internationale bescherming) indient, zal eerst moeten worden beoordeeld of er aanleiding is internationale bescherming te verlenen. Pas als deze beoordeling heeft plaats gevonden kan duidelijk worden of een amv recht heeft op een status.

Lid/Partij: Eerdmans/JA21

Vraag: Wat vindt u van regeerakkoord Zweden, kunt u die ontwikkelingen betrekken bij juridische verkenning noodmaatregelen?

Het Zweedse regeerakkoord kondigt enkele maatregelen aan ter verstrenging van de huidige regelgeving. U stelt voor om de beleidsontwikkelingen in Zweden te betrekken bij de juridische verkenning die momenteel wordt uitgevoerd naar noodmaatregelen ten bate van instroombeperking. Zweden is in principe aan dezelfde internationale verdragen en richtlijnen gebonden. Ik zal de ontwikkelingen in Zweden zeker nader bestuderen en volgen, maar zal hier niet al op ingaan in de brief over de juridische verkenning. Dit gelet op de eerder gevraagde toezegging die brief voor de begrotingsbehandeling aan uw Kamer te

doen toegekomen, terwijl pas later bekend zal zijn hoe de maatregelen in Zweden concreet zullen worden uitgewerkt.

Lid/Partij: CDA/Peters

Vraag: Terugsturen blijft lastig. Hoe gaan we overlastgevers opvangen, isoleren en terugsturen?

Asielaanvragen van mensen die zich misdragen, worden versneld afgedaan.

Procedures van overlastgevende asielzoekers worden geprioriteerd met het oog op terugkeer naar land van herkomst of land van aankomst in Dublingebied.

Overlastgevers kunnen tijdelijk in een time-outplek worden geplaatst, apart en in een sombere omgeving. Bij overlast met zeer grote impact worden ze overgeplaatst naar de speciale Handhaving- en Toezichtlocatie in Hoogeveen. Plaatsing op de HTL kan gedurende ieder moment van de asielprocedure. In geval van criminele gedragingen wordt aangifte gedaan, politie en het OM leggen dan strafrechtelijke maatregelen op. Daarnaast is 15 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het opzetten van procesbeschikbaarheidslocaties (PBL) voor asielzoekers met en kansarme asielaanvraag. In de op te richten PBL geldt een sober regime waarbij de asielzoeker beschikbaar moet zijn voor het proces om zo te komen tot een efficiënte en vlotte afhandeling van de asielaanvraag waarna kan worden gewerkt aan vertrek uit Nederland. Op vrijdag 14 oktober heeft er een eerste verkennend gesprek met gemeente Almere plaatsgevonden over de realisatie van de PBL.

Tot slot is 15 miljoen euro gereserveerd voor de intensivering van terugkeer met de focus op overlastgevers. Op dit moment wordt bekeken hoe deze gelden besteed gaan worden in de migratieketen. De aanpak van dit complexe vraagstuk vereist dat wordt gekeken naar mogelijkheden voor intensivering in brede zin. Dat betreft zowel de operationele inrichting van terugkeer, waarbij verschillende ketenpartners kunnen worden versterkt, bijvoorbeeld als het gaat om maatregelen om de beschikbaarheid van de vreemdeling voor het terugkeertraject te waarborgen, als de inzet richting belangrijke landen van herkomst.

Lid/Partij: Van Haga/Groep Van Haga

Vraag: Wanneer gaat het Kabinet werk maken van uitzetten veilige landers?

Wie niet in Nederland mag blijven, dient zo snel mogelijk en liefst zelfstandig terug te keren. Dat is het uitgangspunt van het terugkeerbeleid. Als de vreemdeling evenwel niet bereid is mee te werken aan zijn vertrek, dan kan worden overgegaan tot gedwongen vertrek. Een van de bepalende factoren bij gedwongen terugkeer is de bereidheid van herkomstlanden om hun eigen onderdanen terug te nemen. Ik blijf mij daarom in bilateraal verband doorlopend inzetten op verbetering van de terugkeersamenwerking met belangrijke landen van herkomst door het voeren en onderhouden van migratiedialogen en het aangaan van migratiepartnerschappen in den brede. Daarbij verschilt de aard, het niveau en de mate van samenwerking per land, en wordt maatwerk toegepast.

In dit verband is een belangrijke ontwikkeling dat, als gevolg van een voortdurende positieve en constructieve dialoog tussen Nederland en Marokko sinds 16 september jl. weer sprake is van zicht op uitzetting naar Marokko binnen een redelijke termijn. Dit betekent dat, als aan de overige gronden daarvoor is voldaan, Marokkaanse vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf in vreemdelingenbewaring gesteld kunnen worden voor hun uitzetting.

Ook op Europees niveau worden gesprekken gevoerd met prioriteitslanden uit de focusregio's voor migratie van de EU. Aangezien een belangrijk deel van de herkomstlanden nog steeds een negatieve testuitslag vereist voorafgaand aan terugkeer en meewerken aan deze test door veel vreemdelingen nog altijd wordt geweigerd, werk ik daarnaast aan een wetsvoorstel om het afnemen van coronatesten onder dwang mogelijk te maken.

Lid/Partij: Van Dijk SP

Vraag: Wanneer worden belemmeringen voor asielzoekers weggenomen (gaat over werk)?

De mogelijkheid om te werken tijdens de procedure levert een belangrijke bijdrage op voor asielzoekers om te integreren in de Nederlandse samenleving gedurende hun procedure. Om meer inzicht te krijgen in de belemmeringen die de asielzoekers in procedure ervaren om toe te treden tot de arbeidsmarkt, laat de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hier op dit moment onderzoek naar verrichten. De inzichten uit dit onderzoek kunnen worden gebruikt bij de vraag of een beleidswijziging gewenst is.

Het Kabinet acht het niet wenselijk om vooruit te lopen op de resultaten van het onderzoek. Besluitvorming over een eventuele beleidswijziging vergt een zorgvuldige weging van alle verschillende aspecten en deelbelangen.

Lid/Partij: Peters CDA

Vraag: Hoe komen we tot een werkend Dublin en krijgen we meer grip op migratie

Ik deel met u het belang van een goed functionerend Dublinsysteem. Daar heb ik ook nadrukkelijk toe opgeroepen in de JBZ-Raad van afgelopen vrijdag.

Lidstaten werken momenteel aan een Roadmap, om gezamenlijk het aantal praktische belemmeringen weg te nemen, zoals voldoende capaciteiten zowel in mensen als in bijv. overdrachtsplekken. Ook informatieverstrekking over de asiel- en opvangsystemen in de lidstaten moet hier een belangrijk onderdeel van zijn.

Parallel werken we ook aan nieuwe Europese wetgeving, zoals regelgeving over screening aan de buitengrenzen en effectievere Dublinregels. Ook van belang dat er goede asielprocedures aan de buitengrenzen komen, eventueel te starten met pilots. Daarmee kan snel een onderscheid gemaakt worden tussen degenen met een kansrijk en kansarm asielverzoek, waarbij de afwijzing direct wordt gevolgd door een terugkeer.

Ook werken we aan brede migratiepartnerschappen met derde landen.